

Artbestämningsnycklar och klassificering av organismer

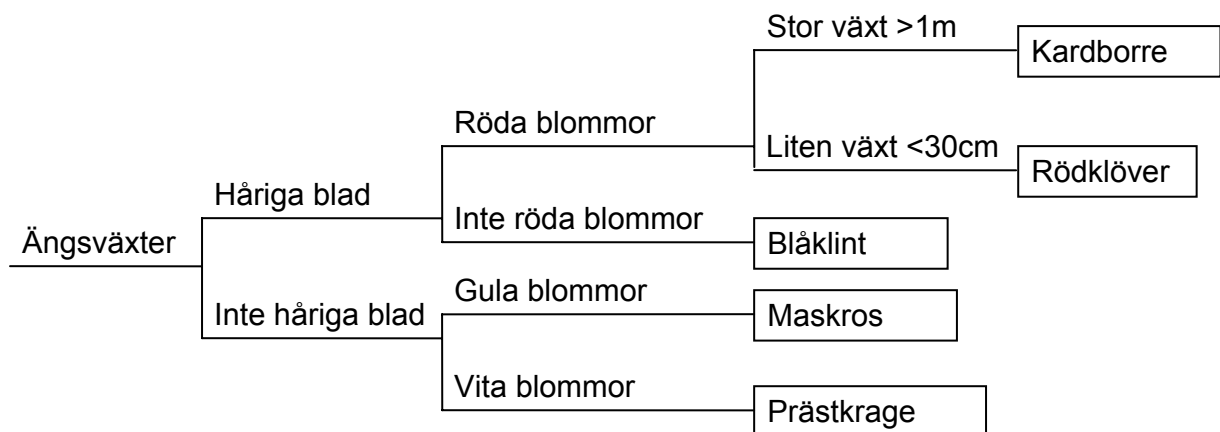
Det finns många tusen arter av växter och djur i Finland. För att kunna bestämma vilken art det är som man hittat använder man ofta "artbestämningsnycklar". Med hjälp av yttre egenskaper såsom bladform, blommorfärg och frön leds man fram genom nyckeln tills man får veta vilken art man hittat.

I denna övning skall du allena eller i grupp lära dig att ordna organismer enligt **egenskaper som man kan se och känna**. Sådana egenskaper hos växter är till exempel hårlighet, blommors färg, hos djur kan man räkna ben, titta på om djuret har päls eller något annat. De här egenskaperna skall du använda för att konstruera en nyckel.

Man får **inte använda** namn eller sådant som man vet på annat sätt (t.ex. lever i vatten, äter flugor). Tänk dig att nyckeln används av någon från en annan planet som inte vet att ko heter ko och att den äter gräs.

Nyckeln förgrenar sig alltid i två grenar: exempelvis hårig – inte hårig eller vit – inte vit.

Nedan finns en exempelnyckel, här för växter som man kan hitta på en äng på sommaren.

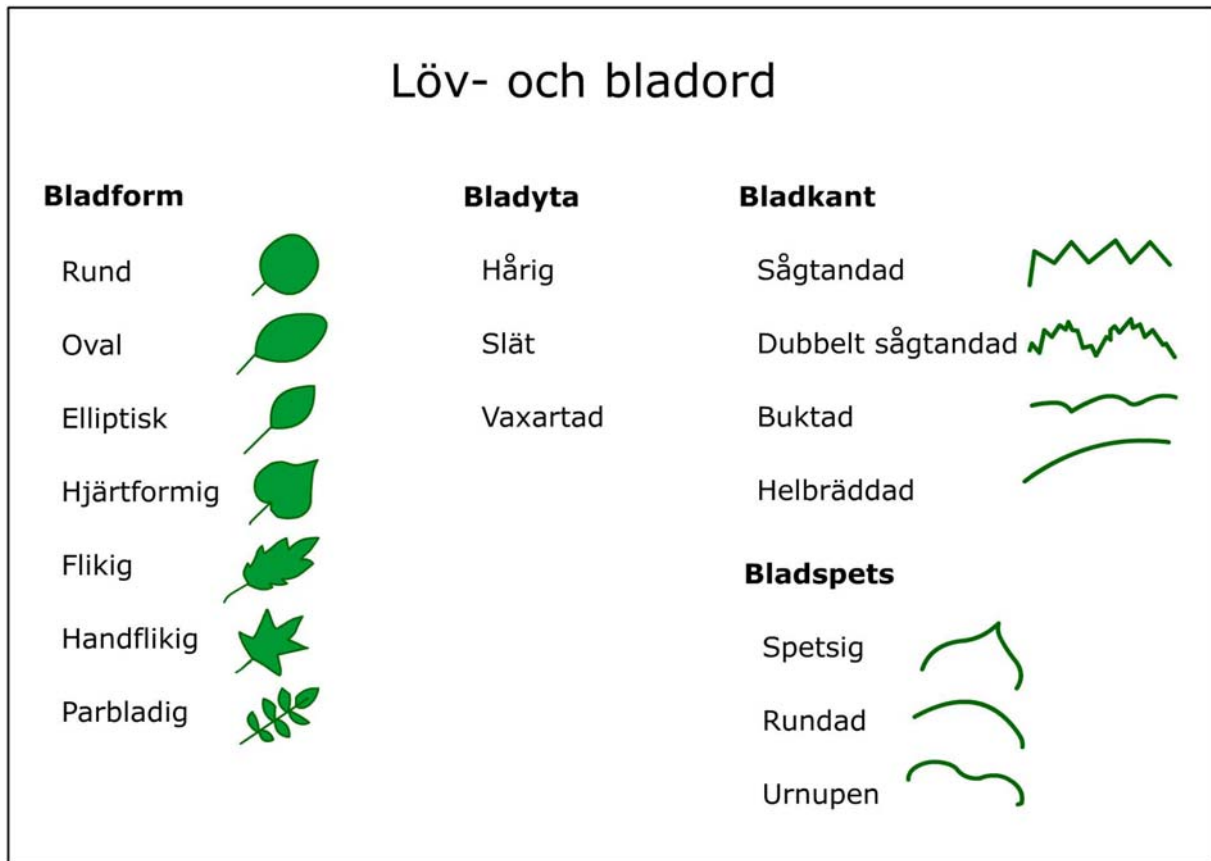
På de följande sidorna finns det förslag till hur du kan göra nycklar för växter och djur. Du kan hitta på andra övningar med samma princip. Alternativt kan man använda små (verklighetstroga) leksaksdjur, snäckskal eller liknande.

Ryggradsdjur

Börja den här övningen med att göra en nyckel för de sex djurarterna som finns på bilderna nedan. Arterna känner du väl i det här fallet. Kom ihåg att bara använda egenskaper som man kan känna med händerna eller se, utan att skada djuret. Alla de här djuren är ryggradsdjur. Skriv det som gemensam egenskap när du börjar konstruera din nyckel.

Lövträd

I den här övningen skall du göra en nyckel för artbestämning av löv från lövträd. Det är allra bäst att använda färska löv, då kan man se hårlighet och olikheter mellan bladets ovansida och undersida. På bilden ovan finns ord som botaniker använder för att beskriva blad. Det går också att använda bilden med löv från finska lövträd som finns på nästa sida. Du skall använda löv från 7 - 8 olika arter i din nyckel. Använd inte storlek och färg när du gör din nyckel eftersom båda kan variera mycket. Testa din nyckel på en annan grupp.

Arterna som finns på följande sida är:

- A. Rönn (pihlaja, mountain ash) *Sorbus aucuparia*
- B. Lönn (vaahtera, maple) *Acer platanoides*
- C. Ek (tammi, oak) *Quercus robur*
- D. Lind (lehmus, small-leaved lime) *Tilia cordata*
- E. Sälg (raitta, goat willow) *Salix caprea*
- F. Asp (haapa, aspen) *Populus tremula*
- G. Gråal (harmaaleppä, grey alder) *Alnus incana*
- H. Klibbal (tervaleppä, alder) *Alnus glutinosa*
- I. Vårtbjörk (rauduskoivu, siler birch) *Betula pendula*
- J. Glasbjörk (hieskoivu, downy birch) *Betula pubescens*

